

Suuremahuliste kaitseotstarbeliste hangete kavandamine ja kulutõhusus (aruande kokkuvõte)

*Kas hanked on läbi viidud kooskõlas vajadustega ja
läbipaistvalt?*

Aruande täistekstile on kehtestatud juurdepääsupiirang
11.11.2020–11.11.2025 (avaliku teabe seadus, § 35 lg 1 p 3¹).
Avalikuks kasutamiseks on vaid selle kokkuvõte.

Suuremahuliste kaitseotstarbeliste hangete kavandamine ja kulutõhusus

Kas hanked on läbi viidud kooskõlas vajadustega ja läbipaistvalt?

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Auditis analüüsi aastatel 2014–2019 tehtud kaitseotstarbeliste hangete planeerimist ja läbiviimist. Auditis ei analüüsitud Kaitseväge sõjalise koguvajaduse kujunemist. Audit fookuses ei olnud kaitseotstarbeliste hangete vastavuse hindamine riigihangete seaduses sätestatud nõuetele. Audit oli ennekõike suunatud kaitseotstarbeliste hangete protsessi läbipaistvuse ja hangete kulutõhususe tagamise hindamisele.

Auditi eesmärk oli hinnata, kas auditi valimisse võetud kaitseotstarbelised hanked lähtuvad riigikaitse arenguvajadustest ja prioriteetidest ning kas hangete eel tehtud töö ja hankekorraldus loovad eeldused selleks, et Eesti kaitsevõimet arendavaid hankeid tehakse kõige sobivamal viisil parima hinna ja kvaliteediga. Auditis analüüsi 17 kaitseotstarbelist hanget 5 valdkonnast (isiku- ja lahinguvarustus, relvastus ja lahingumoon, side ja infotehnoloogia, sõidukid, vaatlus- ja mõõtmisvahendid). Auditi täpsem valim on toodud valdkonna ülevaates (vt lisa A).

Auditeeritud asutused olid Kaitsevägi, Kaitseministeerium ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus.

Miks on see maksumaksjatele oluline?

2020. aastal on sõjalise riigikaitse eelarve (sh kaitseinvesteeringute programm ja välisrahastus) 634,5 miljonit eurot. Sellest kulub erinevatele hangetele 201,8 miljonit, millest kaitseotstarbelise varustuse ja teenuste hanked moodustavad 181,8 miljonit eurot.

Kuna sõjalise riigikaitse rahaline vajadus on suurem, kui 2% sisemajanduse koguproduktist võimaldab rahuldada, on väga oluline, et iga kaitse-eelarves planeeritud euro kulutatakse tulemuslikult.

Võrreldes teiste riigihangetega muudab kaitseotstarbeliste hangete läbiviimise ja tagantjärele hindamise keerulisemaks hankija ettevaatlikkus uute tehniliste lahenduste ja pakkujate suhtes; pakkujate piiratum ring seoses paljude hangete salastatusega; sõjalise vajaduse kirjeldamise keerukus hankedokumentides; hangitava kiire hinnatõus; hangitava varustuse ühildumise vajadus olemasoleva ja ka liitlaste varustusega; majanduslikult soodsama hinna kõrval ka Eesti kaitsetööstuse huvid ning rahvusvahelise kaitsekoostööga arvestamise vajadus. Kuna kaitseotstarbelised hanked erinevad tavapärastest hangetest ning nende hangete puhul on tihti vaja lähtuda erandlikest reeglitest, tuleb kaitseotstarbelisi hankeid hoida järjepidevalt audiitorite tähelepanu all.

Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Auditis hinnatud hangetega saadi Kaitsevæele riigikaitse strateegilistele prioriteetidele ja Kaitsevæe vajadustele vastav varustus. Riigikontroll leidis auditeeritud hangete planeerimises ja korralduses mitmeid puudusi. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse loomisega alanud ning 2023. aastal lõpule jõudvas kaitseotstarbeliste hangete korralduse reformis on neid puudusi teadvustatud ning rakendamisel olevad lahendused peaks neid probleeme edaspidi välistama.

2014.–2019. aastal toimunud auditeeritud 17 hanke protsessis, mida oli muu hulgas ka dokumenteeritud lünklikult, esines järgmisi puudusi: hankimise eel koostati turuülevaateid vähe või ei ole need säilinud, hangitava nõrgalt põhjendatud ja piiravad tehnilised kirjeldused vähendasid hangetes pakujate arvu ning mitmel juhul ei toimunud hinnakonkurentsi.

- **Kaitsevæele hangitud varustus on funktsionaalselt vastanud üksuste vajadusele, mõnel juhul on varustuse kasutamisel ilmnunud kvaliteediprobleemid.**

Hanke tulemusena saadud varustuse funktsionaalset vastavust soovitud ja kvaliteeti kontrollitakse ning kontrolli korraldus ja eripärad sõltuvad varustuse valdkonnast. Auditi valimi hangetest, mille puhul on hangitu Kaitsevæele tarnitud, saadi enamikus seda, mida sooviti (ehk hanke tulemusel saadud varustus on funktsionaalselt vastanud tehnilisele kirjeldusele). Nende hangete puhul, kus hangitu alles saabub, on lõppkasutaja kindel, et saadakse Kaitsevæe praegust võimekust oluliselt suurendav varustus.

Oli ka üksikuid hankeid, mille tulemusena on saadud oma funktsioone täitev varustus, millel on ilmnunud kvaliteediprobleemid (nt liiga kergesti purunevad komponendid, kehvamate omadustega laskemoon), mis on tekitanud olulise ajalise ja rahalise lisakulu (nt vajadus erakorraliseks hoolduseks, suurem laskemoona kulu).

Auditeeritu selgituse kohaselt on kvaliteediprobleemide edaspidiseks vältimiseks rakendatud asjakohaseid meetmeid.

- **Muudatused kaitseotstarbelise varustuse hankimise korralduses lahendavad auditis täheldatud puudusi ning loovad eelduse, et senistes hangetes esinenud puudusi edaspidi ei esine.**

2018. aastal käivitati Kaitseministeeriumi juhtimisel kaitseotstarbeliste hangete reform, millega viiakse lõpuni Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse loomisega alustatud kaitseotstarbeliste hangete valdkonna ümberkorraldused. Selle reformi käigus muudeti auditi ajal ehk 23.04.2020 ka Kaitseministeeriumi valitsemisala hankekorda, milles on muu hulgas sätestatud kaitseinvesteeringute keskuse, Kaitsevæe ja Kaitseministeeriumi rollijaotus. Reform peaks plaanide järgi realiseeruma 2023. aastaks.

Eelnevast tulenevalt muutub ka Kaitsevæes valdkondade eest vastutavate isikute süsteem, mille eesmärk on Kaitsevæele jätta minimaalse sõjalise vajaduse määramise ning varustuse hilisema elutsükli planeerimise ja tagamise ülesanded.

Lõppkasutaja – auditi kontekstis on lõppkasutaja Kaitsevæe üksus, kelle varustusse kuulub hangitav varustus-element või kes on hangitava teenuse tarbija.

Kaitseotstarbeliste hangete reformiga ellu viidavad muudatused

Kõiki hanketegevuse etappe optimeeritakse ja ühtlustatakse. Seniseid infotehnoloogilisi lahendusi parandatakse ja luuakse ka uusi. Samuti täpsustatakse Kaitseväe ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse rolle hangitud varustuse ja teenuste kvaliteedi kontrollis.

Seoses eeltoodud muudatustega toob Riigikontroll välja kolm teemat, millele tuleks kaitseotstarbeliste hangete käimasoleva reformi õnnestumiseks tähelepanu pöörata:

- a) Kaitsevält turu-uuringute tegemise ülesande üleandmine kaitseinvesteeringute keskusele ei tohi kaasa tuua Kaitseväe halvemat informeeritust turul saada olevatest lahendustest ja hankevõimalustest.
- b) Muudatuste käigus tuleks tagada, et kaitseinvesteeringute keskusel tekib senisest parem teadmine Kaitseväe vajadustest.
- c) Hankekorralduses tuleb tagada, et kaitseinvesteeringute keskus saaks süsteemselt Kaitsevält tagasisidet, kas hangitud tooted ja teenused vastavad vajadustele ning lõppkasutajate ootustele.

Kaitseotstarbeliste hangete kulutõhusust pärssivad probleemid

Turu-uuring – auditi kontekstis tähendab lõppkasutaja või hankija tegevust hanke ettevalmistavas etapis, mille eesmärk on saada täpsem ülevaade turul pakutavatest lahendustest, teha selgeks sobivate lahenduste pakkujad ja võimalik hinnatase ning koguda vajalikku infot hankele aja- ja asjakohase tehnilise kirjelduse koostamiseks.

- **Turu-uuringute korraldamise kvaliteedis ei olnud võimalik veenduda, sest kirjalikult on turu-uuringud säilinud vaid mõne hanke kohta.**

Kaitse-eelarve säästlikuks ja tõhusaks kasutamiseks on kaitseotstarbeliste hangete ettevalmistamisel vaja head ülevaadet, kellelt ja milliste omadustega varustust või teenust on turult võimalik saada. Selleks on otstarbekas korraldada [turu-uuringud](#). Auditi valimis olnud enamiku hangete kohta dokumenteeritud kujul turu-uuringu tulemused puudusid ning lähtuda oli võimalik peamiselt ainult hanke ettevalmistuse juures olnud kaitsevälaste või Kaitseministeeriumi ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse töötajate selgitustest. Kirjalikul kujul turu-uuringu tulemused olid säilinud vaid kahe hanke kohta (kokku oli auditi valimis 17 hanget).

Hoolimata sellest, et kohustus turuülevaade teha tekkis kaitseotstarbelistes hangetes esimest korda, kui kinnitati Kaitseministeeriumi valitsemisala hankevaldkonna tegevus- ja arengumõõdikud 26.06.2018, lähtus Riigikontroll sellest, et turuülevaadete koostamine oli ja on hangete ettevalmistamises elementaarne ja oluline etapp, et tagada hangete õnnestumine ning parima hinna ja kvaliteediga varustuse ja teenuste saamine. See kehtib nii kaitseotstarbeliste hangete kui ka muude valdkondade riigihangete kohta.

- **Mitmete hangete tehnilistes kirjeldustes seati põhjendamatult kitsendavaid tingimusi.**

Turuülevaadet on oluliseks sisendiks hangete tehniliste kirjelduste koostamisel. Mitmes auditi käigus hinnatud kaitseotstarbelise hanke tehnilises kirjelduses esines olulisi kitsendusi, mis piirasid pakumuste esitamisel konkurentsi. Mõnel juhul olid kitsendavad tingimused Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitseväe seisukohast põhjendatud, aga esines ka hankeid, kus konkurentsi piirati põhjendamatult. See tähendas ennekõike konkreetse tootja

varustuse hankimist, kuigi turul oli ka sobivaid alternatiive, mis võinuks anda rahalist säästu. Valimis oli ka üks hange, mille tehnilised tingimused välistasid kõik pakkujad, ja hange ebaõnnestus.

- **Riigihangete seaduses ettenähtud korra asemel erisuste rakendamine ei olnud väljakuulutamisetä hankemenetluse või erandhanke kasuks otsustamisel alati selgelt põhjendatud.**

Riigihangete seaduses ettenähtud erandite rakendamine eeldab ka põhjaliku turuülevaate olemasolu, mille alusel on võimalik hangete ettevalmistamisel erandite kasutamise otstarbekust hinnata ja põhjendada.

Erandhange – auditis käsitletakse erandhangetena hankeid, kus rakendatakse riigihangete seaduse erandeid, mille kohaselt ei ole hankija kohustatud riigihangete seaduses ettenähtud korda rakendama. Näiteks kui riigihangete seaduse kohaldamine kohustaks hankijat andma teavet, mida ta peab riigi oluliste julgeolekuhuvi vastaseks, või kui riik hankijana sõlmib lepingu teise riigiga, kellelt ostetakse või tellitakse kaitseotstarbelist varustust.

Kaitse- ja julgeolekuvaldkonna hangete puhul on hankijal teatud juhtudel võimalik rakendada riigihangete seaduses ettenähtud erisusi. Osal juhtudel on hankijal õigus riigihangete seadusega ettenähtud korda üldse mitte rakendada ja korraldada nn **erandhange**. Väljakuulutamisetä hankemenetluse või riigihangete seadusega ettenähtud korra mitterakendamist on hankijal kohustus põhjendada. Auditist nähtus, et põhjendatuse nõudele on lähenetud erinevalt ning sageli puudub sisuline põhjendus, miks erandit või erisust oli vaja kasutada.

Samuti nähtus, et hanke dokumentatsioonis välja toodud põhjendused ei ole alati paika pidanud. Näiteks oli mõnel juhul väljakuulutamisetä hankemenetlust ning pakkumise küsimist vaid ühelt ettevõtjalt põhjendatud sellega, et sarnaste tehniliste omadustega asjad turul puuduvad või tooks ettevõtte vahetamine kaasa tehnilisi probleeme. Tegelikult olid kas alternatiivid olemas või tähendanuks varustuse vahetamine vajadust teatud määral ümber õppida.

- **Auditi valimis oli hankeid, kus Kaitseväge hangiti kas ebapiisav kogus varustust või osteti hanke tulemusel varustust planeeritust rohkem.**

Vajadustele mittevastamine võib tähendada, et hankima on mindud sellist kogust varustust, mis ei võimalda täita Kaitseväge ülesandeid sellisena, nagu Kaitseväge vastava üksuse funktsioonikirjelduses on määratud. Selle näiteks on liikursuurtükkide hange, kus oli juba riigikaitse arengukava **maksumusmudeli** koostamisel arvestatud liikursuurtükkide kogust, mis vastas küll kaitse-eelarve võimalustele, kuid mitte Kaitseväge vajadusele. Väiksem kogus liikursuurtükke ei võimalda täita Kaitseväge juhataja kinnitatud ülesandeid, mis on määratud suurtükiväge funktsioonikirjelduses.

Hangitud koguste ja vajaduste erinevus võib ka tähendada, et hankima on mindud kindlat kogust, kuid hiljem on sõlmitud hankelepinguid palju suurema koguse ostmiseks. Raamlepingud on seda võimaldanud ning Kaitseväge on seeläbi saanud varustust esialgu planeeritust suuremas mahus. Küsinud pakkumusi algul väiksemale kogusele ning jätnud täpsustamata maksimaalse koguse, ei ole hange aga läbipaistev ja kätkeb endas ka riski, et hangitud ei saadud parima võimaliku hinnaga ehk raha ei ole kasutatud säästlikult.

Auditi valimis oli kaks hanget, kus hankemenetluse ja pakkumuste küsimise aluseks olnud kogus ei vastanud hiljem soetatud kogusele. 120 mm miinipildujate kildmiinide hankes saadi raamlepingu kestel

Maksumusmudel – riigikaitse arengukava sõjalise osa juures kasutatav töövahend, mille abil hinnatakse üksuste loomise ja ülalpidamise kulusid. Mudeli abil kirjeldatakse üksuse personali, varustuse ja taristu vajadust ning varem sisestatud hindade alusel leitakse kulud.

lisaraha (Vabariigi Valitsuse otsus eraldada raha kaitseinvesteeringute programmile) ning otsustati oluliselt suurendada tellitavaid koguseid. Kuuliveste osteti lisaks pakkumuste aluseks olnud kogusele mitme hankelepinguga kokkuvõttes mitu korda rohkem. Auditeeritud esitasid Riigikontrollile selgitusi, kuid ei põhjendanud ammendavalt, miks polnud juba algul võimalik pakkumusi küsida suuremate koguste peale.

- **Hangitava varustuse elutsüklikulud võivad moodustada olulise osa hangitava maksumusest, kuid seda, kas pakkuja info nende kulude kohta on õige, on hanke käigus raske kontrollida ning hiljem on keeruline olukorda lahendada, kui selgub, et kokkulepitud elutsüklikulud osutuvad prognoositust suuremaks.**

Mitme analüüsitud hanke puhul olid hankeotsuste tegemisel üheks kriteeriumiks hangitava nn elutsüklikulud. See tähendab, et pakkumuste küsimisel pidid ettevõtjad esitama ka info, kui palju kulub raha varustuse ülalpidamiseks (sh varuosad, remont, hooldus) määratud kasutusaja jooksul või kindla kasutusintensiivsuse korral. Teatud hangete puhul hangiti koos varustuse/teenusega ka selle elutsükli tagamist ehk pakkumuse hind pidi juba sisaldama kõiki lisakulusid ning elutsükli tagamise maksumus ei olnud eraldi hindamiskriteerium (sisaldus kogumaksumuses).

Kaitseministeeriumi valitsemisalas on aasta-aastalt üha täpsemalt üritatud selgeks teha hangitava varustuse elutsüklikulusid, et prognoosida eelarvekulu. Lisanduv kasutuskogemus on parandanud järk-järgult ka sellealast oskust.

Auditis analüüsitud hangete puhul, kus otsuste tegemise üheks kriteeriumiks oli hangitava varustuse elutsükli tagamise hind, ei esitatud Riigikontrollile selgitusi, kuidas tagatakse pakkumuses toodud elutsüklikulude tegelikkusele vastavus ning kuidas saadakse kindlus, et kasutusaja jooksul kulud ei suurene. Riigikontrollile küll selgitati, et hangetes on püütud selgeks teha adekvaatsed elutsüklikulud ja seeläbi teha kindlaks pakkumuse realistlikkus, aga auditis ei nähtunud, et elutsüklikulude suurus oleks olnud hankeotsuste tegemisel määrav. Samuti ei olnud elutsüklikulude aspekti käsitletud konkreetsete hangete lepingutes.

- **Kaitseministeeriumi ja Kaitseväge juhtkond saab hankelepingute täitmise ja lahinguvalmiduse saavutamise kohta regulaarse ülevaate, aga infotehnoloogiliste lahenduste parem kasutamine võimaldaks seda teha oluliselt tõhusamalt.**

Lahinguvalmidus – Kaitseväge üksuste võime alustada ülesannete täitmist. Koosneb neljast komponendist: 1) mehitatus, 2) varustatus, 3) väljaõpe ja 4) reageerimiskiirus. Lahinguvalmidus on saavutatud, kui isikkooseis on kogunenud, varustatud nõuetekohaselt ja liikunud koondumisalale ning relvad on kasutusvalmis.

Kaitseministeeriumi valitsemisalas on kehtestatud aruandluse kord, mille järgi annab Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus regulaarselt ülevaate hankeplaani täitmisest (sh sellest, kuidas edeneb hankelepingute täitmine) ning Kaitseväge üksuste varustatuse hetkeolukorrast ja saavutatud lahinguvalmidusest. Lisaks annavad kõik valitsemisala asutused regulaarselt ülevaate eelarve kasutamisest. Nende aruannete alusel koostatakse järgmised eelarved ja arengukavad. Samas on selliste aruannete koostamine ajamahukas.

Audit näitas, et süsteemse ülevaate saamine kõikide hangete kulgemisest alates hanke planeerimisest, lepingute täitmisest kuni

üksuste varustatuse edenemise ja elutsükli tagamiseni on keeruline ja ajamahukas. Keeruline on saada järjepidevat ja süsteemset ülevaadet hangete tulemusel sõlmitud lepingute edenemisest ja tulemuslikkusest, sh sellest, kas lõppkasutaja on saanud varustuse kätte, kas see vastab hankes nõutule, kas planeeritud elutsüklikulud on pidanud paika ning kas hanke tulemusel on üksuse lahinguvalmidus suurenenud.

Ülevaate saamist oleks võimalik muuta tõhusamaks, kasutades juba olemas olevaid infotehnoloogilisi vahendeid süsteemsemalt.

Väljatoodud probleemide osalised põhjused

- **Auditis hinnatud hangete põhjal saab tuua välja, et osaliselt on probleemide põhjused seotud sellega, et hangete korralduses ei olnud ülesanded ja vastutus Kaitseministeeriumi, Kaitseväe ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse vahel ning Kaitseväes endas selgelt jaotatud.¹**

Kaitseväes tervikuna ei ole olnud kaitseotstarbeliste hangete protsessis osalejate õigused, kohustused ja vastutus selged.

See on tinginud probleemid turuülevaadete tegemisel, tehniliste kirjelduste koostamisel ja kogu tegevuse dokumenteerimisel. Alates Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse loomisest (2017. aasta alguses) liikus tehniliste kirjelduste koostamine küll keskuse juhtimise alla, aga oluline on jätkuvalt olnud Kaitseväe sisend.

Kuna turu-uuringuid oli Kaitseväes koostatud vähe ning tehnilise kirjelduse koostamiseks tehtud töid ei dokumenteeritud ühtmoodi ja süsteemselt, ei olnud enne kaitseinvesteeringute keskuse loomist hangete tarvis tehtud eeltöid ka võimalik üle anda.

Mida me auditi tulemusel soovitasime?

Riigikontroll soovitas kaitseministril koostöös Kaitseväe juhataja ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse direktoriga

- kehtestada turu-uuringute tegemise tingimused ning täpsustada osapoolte rollid. Samuti täpsustada turu-uuringute käigus ja muudes faasides võimalike pakkujatega toimuvate kohtumiste korraldust;
- luua olemasolevate infotehnoloogiliste vahendite alusel võimalus jälgida hankeid alates planeerimisest kuni üksuste lahinguvalmiduse paranemiseni.

Riigikontroll soovitas Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse direktoril

- selgitada turu-uuringu käigus lisaks soetusmaksumusele välja hangitava varustuse keskmine elutsüklikulu ja varustusega kaasnevad kulud (väljaõpe, säilitamine jm);
- täpsustada hanke eel ja turu-uuringute käigus toimuvate võimalike pakkujatega kohtumiste korraldust. Tagada hangete teabepäeva

¹ Enne Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse loomist 2017. aastal tegi Kaitseväe sisendi alusel hankeid ka Kaitseministeerium. Kuna auditi valimis on ka Kaitseministeeriumi korraldatud hankeid, kehtivad Riigikontrolli tähelepanekud ka nende kohta.

toimumine kõikide uute kaitseotstarbeliste hangete puhul ning avalikustada teabepäeva toimumine kõigile huvitatud osapooltele;

- luua ühtne praktika riigihangete seadusega ettenähtud erisuste ja erandite põhjendamise kohta;
- tagada, et Kaitseväest saadakse hangitud varustuse/teenuse lõppkasutajalt tagasiside ning see lisatakse hangete infosüsteemi, et see oleks järgmiste hangete ettevalmistamisel kättesaadav.

Riigikontroll soovitas Kaitseväe juhatajal

- täpsustada teenistujate roteerumisel valdkonna eest vastutavate isikute ülesannetega kaasneva info üleandmise korraldust;
- sätestada materjali valdkonna eest vastutavate isikute selged ülesanded ja vastutus Kaitseväe tehnilise sisendi ning hangitud varustuse/teenuse kasutamise kogemuse koondamisel ja edastamisel Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele.

Kaitseministeeriumi vastus²: Kaitseministeeriumi valitsemisalas on pooleli muudatused, mille eesmärk on parandada hangete planeerimist ja kulutõhusust. Riigikontrolli tähelepanekuid ja soovitusi on kajastatud juba uuendatud normdokumentides ning nendega arvestatakse edaspidises hankekorralduses.

Turu-uuringute tegemine on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse (RKIK) ülesanne. Turu-uuringu sisukuses veendub alates 20.12.2019. aastast tegutsenud alaline investeeringute komitee, kes põhjendab ka hanke-menetluse erisusi ja erandeid. Turu-uuringu tavapraktika näeb ette, et peale soetusmaksumuse selgitatakse välja ka keskmine elutsüklikulu ja muud kaasnevad kulud.

Aastatel 2019–2020 on hankimise protsessi oluliselt muudetud ning sellest on ka juba uute hangete puhul lähtutud. Hankeid toetavate IT-süsteemide arendamine on lõppjärgus ning edaspidi peaks saama jälgida hankeprojektide kulgu ning paranema üldine infovahetus ja dokumenteerimine.

Kaitseministeeriumi valitsemisala hankekorras on alates 23.04.2020 reguleeritud turu-uuringute ja teabepäevade korraldus, mille puhul lähtutakse kõikide pakujate võrdse informeerimise põhimõttest. Teabepäevadest teavitatakse võimalikult laia pakujate ringi ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus kavatseb reguleerida teabepäevadel kogutud info dokumenteerimist ja talletamist.

Hankekorralduse reformi ühe osana kaotatakse Kaitseväes valdkonna eest vastutavate isikute süsteem ning seni kogutud info talletamine ja üleandmine kavatsetakse täpsemalt reguleerida.

² Kaitseministeeriumi vastuses (02.10.2020. a kiri nr 1.3-1/20/2817) on kokku võetud Kaitseministeeriumi, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja Kaitseväe seisukohad Riigikontrolli soovitude suhtes.

Kaitseväge üksuste ja Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse hankevaldkonna infovahetuse eest vastutavad iga valdkonna võimeplaneerijad, kes koondati 2019. aastal Kaitseväge peastaabi analüüsi- ja planeerimisosakonda. Nemad vastutavad ka Kaitseväge sisendi koostamise ja edastamise eest.

Juba hangitud varustuse kasutamise kogemuse koondamine on Kaitseväge varustusprogrammimeeskondade ülesanne. Sellesse meeskonda kuuluvad teiste hulgas Kaitseväest valdkonna võimeplaneerija ja materjali-valdkonna eest vastutaja ning alates 2020. aastast ka Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse kategooriajuht. See peaks tagama, et Kaitseväge üksuste kogemus ja sisend jõuab hangete tehnilisse kirjeldusse ning lõppkasutaja on piisavalt kaasatud hankeprotsessi.

Kaitseministeeriumi seisukohast on probleem pakkujate suhtlus hankeprotsessiväliste isikutega, kelle kaudu tahetakse mõjutada hanke tulemusi. Seepärast on vaja kehtestada lobireeglid.

Riigikontrolli kommentaar: Tehtud muudatused kordades ja töökorralduses loovad eeldused auditis esile tulnud probleemide lahendamiseks. Probleemide lahendamiseks peavad uuendused juurduma ka hangete igapäevasesse praktikasse.